

BIBLIOTEKA
TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

W O K A N D A
Luksemburga i Strasburga
(Przegląd wybranych orzeczeń)

nr 1/2009

Warszawa, styczeń 2009

Opracowanie:
Przemysław Mikłaszewicz

„Wokanda Luksemburga i Strasburga” jest cyklicznym przeglądem wybranych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Celem opracowania jest dostarczenie informacji o najważniejszych rozstrzygnięciach trybunałów europejskich z podaniem adresów internetowych pełnych tekstów orzeczeń. Uwzględniono w szczególności sprawy, które dotyczą kwestii istotnych z punktu widzenia działalności Trybunału Konstytucyjnego.

OBJAŚNIENIE SKRÓTOWCÓW

EKPC – Konwencja („europejska”) o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r. (z późniejszymi protokołami uzupełniającymi)

ETPC – Europejski Trybunał Praw Człowieka (w Strasburgu)

ETS – Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (w Luksemburgu)

TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Rzymie 25 marca 1957 r.

WE – Wspólnota Europejska (albo Wspólnoty Europejskie)

Luksemburg

1

Wyrok ETS
22 stycznia 2009 r.
C-492/07

Komisja przeciwko Polsce

Język postępowania: hiszpański

Postępowanie: skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego
(art. 226 TWE)

Słowa kluczowe:

Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) – Sieci i usługi łączności elektronicznej – Pojęcie „abonenta”

Główne tezy uzasadnienia:

Artykuł 2 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. nr 171, poz. 1800) definiuje, dla celów tej ustawy, „abonenta” jako podmiot, który jest stroną zawartej „w formie pisemnej umowy o świadczenie usług z dostawcą publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych”. Wspomniany przepis ogranicza pojęcie „abonenta” do osób, które zawarły „w formie pisemnej” umowę z dostawcą publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych. Gdyby prawodawca wspólnotowy zamierzał ograniczyć w ten sposób pojęcie umowy, z łatwością mógłby tego dokonać, posługując się w art. 2 lit. k dyrektywy ramowej 2002/21 w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej wyrażeniem „umowa w formie pisemnej”. Dyrektywa nie zawiera jednak takiego ograniczenia. Polska podniosła argument, że technicznie niemożliwe jest przyznanie we wszystkich wypadkach wszystkich uprawnień osobom korzystającym z kart typu *prepaid*. Jednakże w ramach niniejszej skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego zarzut nie dotyczy nieprzyznania wszystkim osobom korzystającym z kart telefonicznych uprawnień przysługujących abonentom. Zarzut dotyczy wyłączenia określonej kategorii osób spod ochrony bez istotnego powodu technicznego i wyłącznie ze względu na fakt, że nie dysponują oni umową zawartą na piśmie. Wyłączenie to dotyczy w szczególności osób, które zawarły z dostawcą usług łączności elektronicznej umowę w celu nabycia karty typu *prepaid* stosowanej w telefonach komórkowych, otrzymały określony numer telefonu i, rezygnując z anonimowości, z jakiej skorzystały przy zakupie tej karty, wyraziły wolę korzystania ze wszystkich uprawnień przyznanych abonentom. Transpozycja dyrektywy ramowej jest nieprawidłowa.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79909877C19070492&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79909877C19070492&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Wyrok ETS
15 stycznia 2009 r.
C-502/07
K-1

Język postępowania: polski
Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Naczelny Sąd Administracyjny (Polska)

Słowa kluczowe:

Podatek VAT – Nieprawidłowości w deklaracji podatkowej – Dodatkowe zobowiązanie podatkowe

Główne tezy uzasadnienia:

1. Wspólny system podatku VAT, w kształcie określonym w art. 2 akapity pierwszy i drugi pierwszej dyrektywy VAT 67/227, oraz w art. 2 i 10 ust. 1 lit. a i ust. 2 szóstej dyrektywy VAT 77/388, nie sprzeciwia się krajowej sankcji administracyjnej, która może być nakładana na podatników VAT, takiej jak „dodatkowe zobowiązanie podatkowe” przewidziane w art. 109 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
2. Przepisy, takie jak zawarte w art. 109 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, nie stanowią „specjalnych środków stanowiących odstępstwo”, mających na celu zapobieganie niektórym rodzajom oszustw podatkowych lub unikaniu opodatkowania w rozumieniu art. 27 ust. 1 szóstej dyrektywy VAT 77/388.
3. Artykuł 33 szóstej dyrektywy VAT 77/388 (dopuszczalność stosowania podatków, cel lub opłat nakładanych na dostawy towarów i świadczenie usług bądź na przywóz jeśli nie mają one cech podatku obrotowego) nie sprzeciwia się przepisom takim jak art. 109 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79909884C19070502&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79909884C19070502&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Strasburg

1

Wyrok ETPC
27 stycznia 2009 r.
sygn. 24428/03 i 26977/03
Ștefan i Ștef przeciwko Rumunii

Sentencja (jednogłośnie):

Brak naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)
Zasądzone odszkodowanie (art. 41 EKPC): 3.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Występowanie niejedności orzecznictwa jest naturalnym elementem każdego systemu wymiaru sprawiedliwości opartego na sądach wyposażonych w kompetencję miejscową w zakresie spraw z danego terenu. Jednak rolą sądu mającego najwyższe umocowanie jest usuwanie sprzeczności w orzecznictwie. Jeśli w najwyższym organie sądowym dochodzi do powstania niejedności orzeczeń, sam wymieniony organ staje się źródłem niepewności prawnej. Godzi to w zasadę bezpieczeństwa prawnego i obniża zaufanie do sądownictwa. Sąd Najwyższy dokonał w szeregu orzeczeń wykładni przepisów ustawy krajowej uznając, że prawnicy pracujący w przedsiębiorstwach ponad dziesięć lat mają prawo do uzyskania członkostwa w samorządzie adwokackim bez konieczności zdawania egzaminów. Tym niemniej, w sprawie skarżących Sąd Najwyższy zajął stanowisko diametralnie odmienne od wyrażonego we wcześniejszym orzecznictwie. Orzeczenia w sprawie skarżących nie mogą być uznane za zmianę linii orzeczniczej; w istocie Sąd Najwyższy nie wyjaśnił w uzasadnieniu powodów zmiany stanowiska, po czym w późniejszych wyrokach powrócił do ustalonej linii orzeczniczej. Orzeczenia odmawiające skarżącym dostępu do samorządu adwokackiego muszą być zatem uznane za odosobnione i arbitralne. Niepewność orzecznicza pozbawiła skarżących prawa wpisu na listę adwokatów bez egzaminu, podczas gdy inne osoby znajdujące się w podobnej sytuacji miały takie prawo. Doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=72120&sessionId=22872930&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

2

Wyroki ETPC
27 stycznia 2009 r.
sygn. 37274/06
Sandowycz przeciwko Polsce

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 2.000 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:
około 5 lat

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=72129&sessionId=22893785&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

3

Wyrok ETPC

22 stycznia 2009 r.

sygn. 412/03 i 35677/04

**Święty Synod Bułgarskiego Kościoła Prawosławnego (Metropolita Innocenty)
i inni przeciwko Bułgarii**

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 9 EKPC (wolność myśli, sumienia i wyznania)

Zbędność osobnego badania zarzutu naruszenia art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego) oraz art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności)

Brak naruszenia art. 13 EKPC (prawo do skutecznego środka odwoławczego)

Zastrzeżenie rozpoznania roszczeń odszkodowawczych w ramach odrębnego postępowania

Główne tezy uzasadnienia:

1. Na gruncie art. 9 EKPC (wolność myśli, sumienia i wyznania), wykładanym w świetle art. 11 EKPC (wolność zgromadzeń i stowarzyszania się), wolność wyznania wierzących obejmuje oczekiwanie, że wspólnota będzie mogła funkcjonować w sposób wolny od arbitralnej ingerencji państwa w jej organizację. Funkcjonowanie autonomicznych wspólnot wyznaniowych jest niezbędne dla zachowania pluralizmu w społeczeństwie demokratycznym i jest elementem samej istoty ochrony (*an issue at the very heart of the protection*) w myśl art. 9 EKPC.
2. Obowiązek państwa zachowania neutralności i bezstronności jest nie do pogodzenia z kompetencją państwa do oceny zasadności (legalności) (*legitimacy*) przekonań religijnych. W społeczeństwie demokratycznym państwo nie musi podejmować kroków w celu zapewnienia jednolitego przywództwa wspólnot religijnych. W sytuacji konfliktu między grupami religijnymi, lub wewnątrz tych grup, rolą władz nie jest usuwanie przyczyn napięć poprzez znoszenie pluralizmu, lecz zagwarantowanie, by pozostające w sporze grupy tolerowały się nawzajem.
3. W momencie zdarzenia ustalenie kto sprawuje kanoniczne zwierzchnictwo nad kościołem prawosławnym w Bułgarii było przedmiotem sporu w łonie wspólnoty religijnej. Mimo to na mocy ustawy z 2002 r. Bułgarski Kościół Prawosławny został *ex lege* uznany za jednolitą osobę prawną pozostającą pod jednym przywództwem. Tym samym władze krajowe zajęły stanowisko w nierozstrzygniętym sporze głęboko dzielącym wspólnotę religijną. Stanowiło to ingerencję w wewnętrzną organizację Bułgarskiego Kościoła Prawosławnego, i tym samym w prawa skarżących gwarantowane w art. 9 w związku

z art. 11 EKPC. Trybunał nie może przyjąć poglądu, że skarżący to zaledwie osoby nielegalnie okupujące kościoły. Fakty wskazują na to, że po 1989 r. w łonie kościoła doszło do rzeczywistych różnic zdań i podziałów. Wierzący, rady kościelne i przedstawiciele wyższej hierarchii duchownej uznali, że skarżąca organizacja sprawuje ważne przywództwo nad kościołem. Konieczność zapewnienia przestrzegania prawa mogła uzasadniać jedynie środki gwarantujące pewność prawa i przewidywalne procedury rozstrzygania sporów. Działania władz sięgały jednak znacznie dalej i bezpośrednio podporządkowały wspólnotę jednemu z dwóch konkurencyjnych przywódców. Wspomniane działania były nieproporcjonalne do zamierzonego celu. Doszło do naruszenia art. 9 EKPC interpretowanego w świetle art. 11 EKPC.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24562&sessionId=22893785&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

4

Wyrok ETPC
22 stycznia 2009 r.
sygn. 3991/03
“Bulves” AD przeciwko Bułgarii

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności)
Zbędność osobnego badania zarzutu naruszenia art. 14 (zakaz dyskryminacji) w związku z art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności)

Wyrok stanowi wystarczające zadośćuczynienie
Zasądzone odszkodowanie za szkodę majątkową (art. 41 EKPC): 1.953 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

1. Skarżąca spółka całkowicie i terminowo zastosowała się do regulacji krajowych dotyczących podatku VAT. Skarżąca nie miała wpływu na zastosowanie się do tych regulacji przez dostawcę, któremu zapłaciła podatek VAT i nie miała wiedzy czy dostawca wywiązał się z obowiązków prawnych. W takiej sytuacji skarżąca mogła zasadnie oczekiwać, że będzie miała możliwość odliczenia zapłaconego podatku VAT. W konsekwencji, w ocenie ETPC roszczenie skarżącej o zwrot zapłaconego podatku VAT stanowiło co najmniej uzasadnione oczekiwanie skutecznego uzyskania prawa stanowiącego „mienie” (*possession*) w rozumieniu art. 1 zdanie 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności).
2. W sferze polityki podatkowej państwu przysługuje szeroki margines oceny. Trybunał akceptuje ocenę państw, chyba że jest ona pozbawiona rozsądnych podstaw.
3. Skarżąca spółka nie miała żadnych możliwości monitorowania, kontrolowania ani zabezpieczenia spełnienia przez dostawcę obowiązków w zakresie zgłoszenia i zapłaty podatku VAT. W związku z powyższym skarżąca znajdowała się w niekorzystnej sytuacji, gdyż nie miała pewności czy po wywiązaniu się ze swoich obowiązków będzie mogła odliczyć zapłacony podatek VAT.

4. Jeśli władze krajowe, przy braku wskazań co do bezpośredniego udziału danej osoby lub podmiotu w nadużyciu w łańcuchu podatku VAT, lub wskazań co do wiedzy o takim nadużyciu, karzą odbiorcę dostawy podlegającej podatkowi VAT za zachowania dostawcy (nad którymi odbiorca nie ma kontroli), wykraczają poza to, co rozsądne. Dochodzi wówczas do naruszenia właściwej równowagi (*fair balance*) między wymogami interesu ogólnego wspólnoty oraz koniecznością ochrony prawa własności (mienia).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24571&sessionId=22938337&skin=hudoc-en&attachment=true>
(jęz. angielski)

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=72117&sessionId=22938337&skin=hudoc-en&attachment=true>
(jęz. francuski)

5

Wyrok ETPC
20 stycznia 2009 r.
sygn. 3252/04
Pakos przeciwko Polsce

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 3.500 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:
6 lat i ponad 9 miesięcy

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24553&sessionId=22952081&skin=hudoc-en&attachment=true>
(jęz. angielski)

6

Wyrok ETPC
20 stycznia 2009 r.
sygn. 27992/06
Żywicki przeciwko Polsce

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
oraz art. 5 ust. 4 EKPC (prawo do sądowej kontroli, bez nieuzasadnionej zwłoki,
legalności pozbawienia wolności)

Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 2.500 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:
2 lata, 8 miesięcy i 23 dni

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24544&sessionId=22952081&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

7

Wyrok ETPC

20 stycznia 2009 r.

sygn. 28300/06

Sławomir Musiał przeciwko Polsce

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 3 EKPC (zakaz tortur)

Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego)

Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 10.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

1. Artykuł 3 EKPC (zakaz tortur) nie ustanawia generalnego obowiązku uwalniania ze względów zdrowotnych osób pozbawionych wolności, ani umieszczania w cywilnych szpitalach pozbawionych wolności chorych nawet na wyjątkowo trudne w leczeniu choroby. Wymieniony przepis zobowiązuje jednak państwa do zapewnienia poszanowania godności osób pozbawionych wolności oraz wykonywania kary w sposób, który nie wywołuje u osadzonych cierpienia i trudności ponad to, co w nieunikniony sposób wiąże się z pozbawieniem wolności. Państwa mają obowiązek ochrony zdrowia osadzonych m.in. poprzez zapewnienie im wymaganej opieki lekarskiej. Brak takiej opieki może być równoznaczny z traktowaniem niezgodnym z art. 3 EKPC.
2. Zgodnie z art. 46 EKPC (moc wiążąca i wykonywanie wyroków ETPC) stwierdzenie naruszenia EKPC rodzi dla państwa obowiązek zapłaty zasądanego zadośćuczynienia oraz przyjęcia w krajowym systemie prawnym, pod nadzorem Komitetu Ministrów Rady Europy, środków ogólnych lub indywidualnych w celu zakończenia i usunięcia skutków naruszenia. Polski TK uznał powagę i strukturalny charakter problemu przeludnienia więzień w Polsce oraz wiążących się z tym niewłaściwych warunków życia i higieny w zakładach karnych. Mając to na uwadze ETPC stwierdza, że konieczne jest przyjęcie stosownych środków legislacyjnych i administracyjnych w celu zapewnienia właściwych warunków pozbawienia wolności, w szczególności właściwych warunków ochrony zdrowia więźniów.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24556&sessionId=22974952&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

8

Wyrok ETPC
20 stycznia 2009 r.
sygn. 26766/05 i 22228/06
Al-Khawaja i Tahery przeciwko Wielkiej Brytanii

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) w związku z art. 6 ust. 3 lit. d (prawo do przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia) EKPC
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 6.000 EUR dla każdego ze skarżących

Główne tezy uzasadnienia:

Zgodnie z orzecznictwem ETPC (wyrok z 27 lutego 2001 r. w sprawie [Lucà przeciwko Włochom](#)) jeśli oskarżony nie miał możliwości kwestionowania zeznań świadka w czasie ich składania lub na późniejszym etapie postępowania, dopuszczenie takich zeznań w charakterze dowodu samo z siebie nie narusza art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) ani art. 6 ust. 3 lit. d (prawo do przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia) EKPC. Jeśli jednak skazanie jest oparte wyłącznie lub w decydującym stopniu na zeznaniach osoby, której oskarżony nie mógł przesłuchać lub spowodować jej przesłuchania podczas śledztwa lub procesu, prawo do obrony zostaje ograniczone w stopniu niezgodnym z gwarancjami art. 6 EKPC. W sprawie *R. v. Sellick and Sellick* [2005] EWCA Crim 651 Sąd Apelacyjny zezwolił na odczytanie zeznań świadków pod ich nieobecność uznając, że nie składają oni zeznań przed sądem z obawy wywołanej przez oskarżonych. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca. Doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) w związku z art. 6 ust. 3 lit. d (prawo do przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia) EKPC.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24555&sessionId=22974952&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

9

Wyrok ETPC
15 stycznia 2009 r.
sygn. 33509/04
Burdov przeciwko Rosji (nr 2)

Sentencja (jednogłośnie):

- Naruszenie art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego) i art. 1 Protokołu

nr 1 do EKPC (ochrona własności) na skutek długotrwałej zwłoki Rosji z wykonaniem trzech orzeczeń krajowych zasądających na rzecz skarżącego zapłatę świadczenia pieniężnego przez władze

- Naruszenie art. 13 EKPC (prawo do skutecznego środka odwoławczego) na skutek braku krajowych skutecznych środków prawnych w związku z niewykonaniem lub opóźnionym wykonaniem wyroków na korzyść skarżącego
- Źródłem powyższych naruszeń jest niezgodna z EKPC praktyka polegająca na powtarzającej się odmowie honorowania wiarygodności wynikających z wyroków, przy czym poszkodowane osoby nie dysponują na gruncie prawa krajowego skutecznymi środkami prawnymi umożliwiającymi dochodzenie wspomnianych wiarygodności
- W ciągu sześciu miesięcy od dnia, kiedy niniejszy wyrok stanie się ostateczny, Rosja musi ustanowić skuteczny środek prawny (lub kombinację takich środków) zapewniający właściwe i dostateczne naprawienie szkód powstałych na skutek niewykonania lub opóźnienia w wykonaniu orzeczeń sądów krajowych, w sposób zgodny z zasadami wynikającymi z orzecznictwa ETPC
- W ciągu roku od dnia, kiedy niniejszy wyrok stanie się ostateczny, Rosja musi naprawić wszystkie szkody powstałe na skutek zaniechania lub zwłoki w spłacie długu państwa ustalonego wyrokiem sądu krajowego u osób, które wniosły skargi do ETPC przed dniem wydania niniejszego orzeczenia, przy czym skargi te zostały zakomunikowane rządowi
- Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 6.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

W orzecznictwie ETPC sformułowano zasadnicze kryteria oceny skuteczności krajowych środków prawnych zapewniających naprawienie szkody spowodowanej przewlekłością postępowania sądowego. Kryteria te znajdują również zastosowanie do wypadków niewykonywania orzeczeń sądowych:

- sprawa musi być rozpatrzona w rozsądnym czasie;
- odszkodowanie musi być wypłacone niezwłocznie (*promptly*), zasadniczo nie później niż w ciągu sześciu miesięcy od dnia wykonalności orzeczenia zasądającego odszkodowanie;
- przepisy proceduralne znajdujące zastosowanie do postępowania w sprawie o odszkodowanie powinny być zgodne z wymogami rzetelności wynikającymi z art. 6 EKPC;
- uregulowania w sprawie kosztów sądowych nie mogą nakładać na powodów nadmiernych ciężarów w sytuacji, gdy ich roszczenia są uzasadnione;
- wysokość zasądzanego odszkodowania nie może być nierozsądna w zestawieniu z kwotami zasądzanymi przez ETPC w podobnych sprawach.

Istnieje silne, lecz podlegające obaleniu domniemanie, że nadmiernie długie postępowanie prowadzi do powstania szkody niemajątkowej. W ocenie ETPC wspomniane domniemanie jest szczególnie silne w wypadku nadmiernego opóźnienia w wykonaniu orzeczenia sądu krajowego uznającego roszczenie przeciwko państwu. W takiej sytuacji dochodzi do nieuchronnej frustracji spowodowanej niehonorowaniem przez państwo ciężących na nim długów oraz tym, że skarżący przeszedł już postępowanie sądowe, zaś jego roszczenie zostało uznane.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24525&sessionId=23163230&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

10

Wyrok ETPC
13 stycznia 2009 r.
sygn. 39163/06
Filon przeciwko Polsce

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 1.500 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:
3 lata i 6 miesięcy

Linki:

Tekst decyzji:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24477&sessionId=23163230&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

11

Wyrok ETPC
13 stycznia 2009 r.
sygn. 11825/07
Lemejda przeciwko Polsce

Sentencja (jednogłośnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 1.500 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:
3 lata i prawie 9 miesięcy

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24482&sessionId=23163230&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

12

<p>Wyrok ETPC 13 stycznia 2009 r. sygn. 24023/06 Łoś przeciwko Polsce</p>
<p>Sentencja (jednogłośnie): Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania) Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 1.500 EUR</p>
<p>Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny: 3 lata i 6 miesięcy</p>
<p>Linki:</p>
<p><u>Tekst decyzji:</u> http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24476&sessionId=23163230&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. angielski)</p>

13

<p>Wyrok ETPC 13 stycznia 2009 r. sygn. 52479/99 Rybacki przeciwko Polsce</p>
<p>Sentencja (jednogłośnie): Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania) Naruszenie art. 6 ust. 3 lit. c (prawo do obrony przez obrońcę) w związku z art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) EKPC</p>
<p>Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny: 2 lata i 9 miesięcy</p>
<p>Linki:</p>
<p><u>Tekst wyroku:</u> http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=24494&sessionId=23163230&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. angielski)</p>

Wyrok ETPC
8 stycznia 2009 r.
sygn. 29002/06

Schlumpf przeciwko Szwajcarii

Sentencja:

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd) –
jednogłośnie

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do publicznego rozpatrzenia sprawy przez sąd) –
jednogłośnie

Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego) – 5 głosami
przeciwko 2

Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 15.000 EUR – 5 głosami przeciwko 2

Główne tezy uzasadnienia:

1. Przepisy prawa szwajcarskiego uzależniały finansowanie leczenia ze środków ubezpieczenia zdrowotnego od istnienia choroby i wymagały, aby świadczenia zdrowotne objęte zwrotem kosztów były skuteczne, właściwe i efektywne ekonomicznie. W orzecznictwie Federalnego Trybunału Ubezpieczeń dotyczącym operacji zmiany płci sformułowano dodatkowy wymóg dwóch lat obserwacji medycznej jako warunek pokrycia kosztów operacji z ubezpieczenia. Celem wspomnianego wymogu jest ustalenie, że chodzi o „rzeczywisty transseksualizm”. W niniejszej sprawie nie kwestionowano diagnozy transseksualizmu; tym niemniej sądowy wymóg upływu dwóch lat obserwacji uniemożliwił przedstawienie przez skarżącą dowodu, że operacja powinna mieć miejsce przed upływem dwóch lat. Niedopuszczenie przez sąd opinii biegłych było nieproporcjonalne. Opierając się w tym względzie na abstrakcyjnej regule ukształtowanej w orzecznictwie Federalny Trybunał Ubezpieczeń postawił się w pozycji lekarzy i psychiatrów. Tymczasem zgodnie z orzecznictwem ETPC ustalenie konieczności zmiany płci nie podlega ocenie prawnej. Doszło do naruszenia prawa skarżącej do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd (art. 6 ust. 1 EKPC).
2. Choć w dotychczasowym orzecznictwie ETPC nie uznano, że z art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) wynika prawo do samookreślenia jako takie (*un droit de l'autodétermination en tant que tel*), Trybunał stwierdza, iż autonomia osobista (*la notion de l'autonomie personnelle*) jest objęta gwarancjami na gruncie art. 8 EKPC. Godność i wolność człowieka, które należą do samej istoty EKPC, jak również prawo do rozwoju osobistego i zachowania integralności fizycznej i moralnej (psychicznej) transseksualistów, są gwarantowane w Konwencji.
3. Wymagając upływu dwuletniego terminu obserwacji Federalny Trybunał Ubezpieczeń nie poddał analizie szczególnych okoliczności sprawy i nie wyważył różnych wchodzących w grę interesów. Władze krajowe powinny były wziąć pod uwagę opinie specjalistów w celu ustalenia czy zasadne jest odstępianie od wymogu upływu wskazanego terminu, w szczególności ze względu na relatywnie zaawansowany wiek skarżącej (ponad 67 lat w momencie składania wniosku) oraz jej interes w poddaniu się operacji w krótkim czasie. Od 1988 r., kiedy Federalny Trybunał Ubezpieczeń sformułował wymóg upływu dwóch lat obserwacji, nastąpił w medycynie rozwój w kwestii ustalania „prawdziwości” transseksualizmu. Sąd szwajcarski nie uwzględnił tego faktu. ETPC wielokrotnie podkreślał wagę podejścia ewolucyjnego w wykładni EKPC, uwzględniającego aktualne

warunki życia. Zastosowanie opisanego wymogu przedłużyło niekorzystny dla skarżącej stan. Nie zachowano właściwej równowagi między interesem ubezpieczyciela a interesem skarżącej. Doszło do naruszenia art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=71954&sessionId=23325665&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)